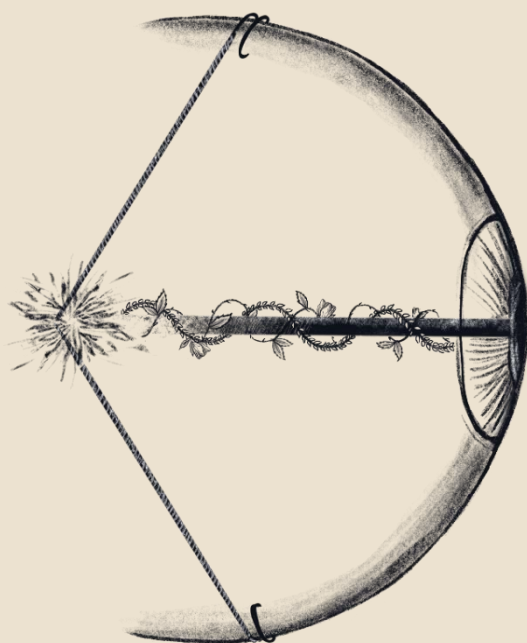

זוית ראיה

[פרק 1 - נעים מאוד]

תומר אוסמן

www.tomerosman.com

#	הרב / רבה	על הפרק	שמע	פסקה	דרשה
1	דוד מנחם	שמות יב	7:41	כח, 49	ראש חדשים: ראשון
2	דוד מנחם	במדבר יד	7:15	כח, 49	נתנה ראש, ונשובה
3	בני לאו	דברים כו	4:10	לג, 10	הסכת ושמע, ישראל
4	גליה סדן	דברים ה	5:37	לו, 38	אלהים אחרים
5	דליה מרקס	בראשית כו	5:33	לח, 25	וישב יצחק, בגרר
6	בני לאו	דברים כד	3:53	מה, 2	ביום תתן שכרו
7	בני לאו	דברים כב	4:53	מה, 6	את-שור אחיך
8	דוד מנחם	שמות לב	6:09	נא, 9	וישב העם לאכל ושתו
9	דוד מנחם	דברים ב	6:01	נא, 9	ברוך בכל מעשה ידך
10	דוד מנחם	במדבר יח	6:10	נד, 3	לא תחללו ולא תמותו
11	דליה מרקס	במדבר כז	3:21	נד, 8	כן בנות צלפחד דברת
12	דליה מרקס	במדבר לו	2:19	נד, 8	כן מטה בני-יוסף דברים
13	בני לאו	שמות כא	4:22	סא, 2	ואלה, המשפטים
14	בני לאו	במדבר לה	4:46	סא, 2	אשר אני שכן בתוכה
15	בני לאו	דברים ב		סו, 6	עד מדרך כף-רגלך
16	דליה מרקס	ויקרא יח	4:06	עב, 13	לא תשכב, משכבי אשה
17	דליה מרקס	ויקרא טו	5:17	עה, 3	ואשה כי-תהיה זבה
18	דליה מרקס	במדבר כח	4:05	עה, 3	ושעיר עזים אחד לחטאת
19	דוד מנחם	בראשית מא	7:18	פא, 5	איש, אשר רוח אלהים בו
20	גליה סדן	במדבר כח		צא, 8	שנים ליום, עלה תמיד
21	בני לאו	שמות כט	7:33	צא, 14	את-הכבש האחד, תעשה
22	דוד מנחם	במדבר כח		צא, 14	ואת הכבש השני, תעשה
23	דליה מרקס	דברים כד		צג, 22	כי תקצר קצירך בשדהך
24	דוד מנחם	ויקרא כב	4:20	צג, 26	ונקדשתי בתוך בני ישראל
25	בני לאו	דברים כ	3:20	צט, 10	כי-תצא למלחמה על-איבך
26	גליה סדן	דברים ז	4:37	קג, 3	רבים הגוים האלה ממני
27	דליה מרקס	ויקרא ט	4:01	קטו, 8	ויהי, ביום השמיני
28	דליה מרקס	בראשית יז	4:04	קיז, 9	ולא-יקרא עוד את-שמך
29	בני לאו	במדבר כד	3:33	קיז, 18	מה-טבו אהל'ך, יעקב
30	דליה מרקס	דברים כה	3:12	קיז, 20	תמחה את-זכר עמלק
31	בני לאו	דברים כה		קיז, 21	כי-ישבו אחים יחדו, ומת
32	בני לאו	דברים ג	5:27	קכב, 5	ויתעבר יהוה בי למענכם
33	בני לאו	בראשית מט	4:12	קלא, 6	שמעון ולוי, אחים קלי המס
34	דוד מנחם	ויקרא יד	9:01	קלד, 9	זאת תהיה תורת המצרע
35	גליה סדן	דברים כה		קלח, 1	לא-יהיה לך בל'סוף, אבן
36	בני לאו	במדבר יד		קלט, 3	ויעלו אל-ראש-ההר
37	דליה מרקס	דברים כז	3:48	קמב, 7	וענו כל-העם ואמרו, אמן
38	דליה מרקס	בראשית ג	3:53	קמו, 2	ותרא האשה כי טוב העץ
39	דליה מרקס	דברים יח	3:30	קמו, 6	כי אתה בא אל-הארץ
40	דוד מנחם	במדבר כה	2:24	קנג, 24	הנני נתן לו את-בריתי
41	בני לאו	בראשית יג	2:37	קסב, 27	ויעל אברם ממצרים
42	דוד מנחם	במדבר לד	3:12	קסט, 3	למטה בנימן, אלידד
43	דליה מרקס	דברים כג	3:31	קסט, 4	לא-יבא ממזר, בקהל יהוה
44	דליה מרקס	במדבר יג	4:24	קעב, 12	שלח-לך אנשים, ויתרו

#	הרב / רבה	על הפרק	שמע	פסקה	דרשה
45	גליה סדן	במדבר ג	6:27	קעד-	4:53
46	דוד מנחם	במדבר ח	3:42	קעד	הנה לקחתי את-הלויים וסמכו בני-ישראל
47	דליה מרקס	במדבר כו	7:53	קעט	6:18
48	בני לאו	במדבר כז		קפא	6:01
49	בני לאו	ויקרא טו		קפד	6:07
50	דוד מנחם	דברים ו	4:05	קפה-	5:41
51	דליה מרקס	דברים ו		קפה	6:34
52	דוד מנחם	במדבר לג	5:32	קפו	5:46
53	בני לאו	בראשית מד	4:28	קפז	5:30
54	בני לאו	במדבר לב	5:43	קפט,6	5:12
55	בני לאו	בראשית טז	2:20	קצג	6:21
56	בני לאו	במדבר כט	5:06	קצו	8:07
57	דוד מנחם	בראשית יח	5:06	קצט	7:39
58	דוד מנחם	בראשית מט		רא-	6:29
59	דליה מרקס	בראשית מט		רא	6:22
60	בני לאו	בראשית לו	5:35	רד	4:46
61	דוד מנחם	בראשית לג	3:08	רה	7:38
62	דוד מנחם	במדבר טו	6:24	ריב	3:09
63	דוד מנחם	במדבר ו	3:36	ריד-	3:02
64	דליה מרקס	במדבר ו		ריד-	5:54
65	בני לאו	במדבר ו		ריד	6:01
66	בני לאו	ויקרא כג	6:21	ריח-	10:43
67	בני לאו	ויקרא כה	7:27	ריט-	6:10
68	בני לאו	ישעיהו נח	3:12	רכא	12:12
69	בני לאו	בראשית יז		רמב	6:15
70	בני לאו	שמואל ב ב	6:05	רמד	15:43
1	תקציר	בראשית מה	3:53	ג,28	2:21
2	תקציר	דברים כ		ג,16	2:53
3	תקציר	דברים לב	7:18	ט,6	4:27
4	תקציר	שמות יח	4:02	קכא,6	3:07
5	תקציר	במדבר לו		קמב,9	2:15

דמיינו שאתם זקנים, בריאים ומאושרים, בני שבעים וחמש לצורך העניין. אתם בחוף הים, על כסא נוח, בסבבה שלכם, מתענגים לצבעי השקיעה, ברחש הגלים, ובעלי הכנף. החול נעים, מלטף כף רגל, והנשימה, מלח ניחוח.. רגיעה. בעודכם נשענים לאחור בנחת, מחייכים למחשבה על ילדיכם ונכדיכם המקסימים, איך הם גדלים יפה, איך הזמן עובר, עולים הזכרונות מתקופת הילדות שלכם, כשהיינו ילדים, איך גדלנו, איך היה פעם, חוויות. ימי ההתבגרות היפים, התנערנו, צלחנו את מהמרות החיים, עד היום, בשיבה טובה. איזו שקיעה יפה. לפתע אתם מבחינים בענף, מונח על החול לידכם, לא סגור אם היה או לא היה שם קודם. אתם קמים מהכסא ובעזרתו מציירים בחול שני קווים מקבילים, התוחמים שלוש תקופות חיים, כשלושת הרווחים העוטפים שתי אצבעות, התחלה, אמצע, וסוף טוב. הרהור נוסף עם המקל ביד, אמנם הגיל השלישי, אך האם יהיה זה נכון לחלק חיים מלאים שכאלה לשלוש תקופות בלבד. אתם ניגשים לצייר עוד שני קווים בחול, ארבעה מקלות, חמש תקופות- ילד, נער, בחור, גבר, אדון, חתיכת חיים מלאים. ויש את התקופות לפני שזכרנו, והתקופות שעוד יבואו עלינו לטובה, אתם חוזרים לכסאכם להנות מהשקיעה ומהערב שבפתח, ערב טוב.

מזכיר לי כשהיינו צעירים היה משחק שקראנו לו שלוש מקלות. מתוך ויקיפדיה האנציקלופדיה החופשית בשפה העברית: שלוש מקלות הוא משחק ילדים שהוא למעשה תחרות בקפיצה משולשת. שלושה מקלות מסודרים במקביל זה לזה כאשר המרווח ביניהם קבוע. בתחילת המשחק המרחק בין המקלות יהיה קטן. כל משתתף בתורו צריך לעבור שלושה מקלות בקפיצה משולשת, כלומר, לעבור את שלושת המקלות בדילוגים, כאשר בין מקל למקל ראשי המשתתף להניח את אחת מרגליו פעם אחת בלבד. מי שלא מצליח, כלומר אינו עובר את המקל השלישי או מי שדורך פעמיים ברווח בין מקל למקל- נפסל ויוצא. וואלה משחק נחמד, כיף לקפץ על החול, ועוד עם חברים, להשתולל, להוציא קצת אנרגיה. החיים מלאי משחקים ואני שחקן נשמה, מנסה לשמור על כושר כדרך חיים. נעים מאוד, תומר אוסמן. פעם ראשונה שאני כותב ספר, ועורך, ומוציא, מקווה שיצא לי ברור, וכשתתקשו לאחז- תשהו על הכתב, זרמו עם הטקסט, בכיוון התנועה, ואפשר בהקראה עצמית, לשמוע את עצמך בקול. מהנדס מים למחייתי, כותב על הדרך, ספר עיון, יומן מסע. תופס grasp משפט בין נקודות. בחור צעיר סך הכל, לפחות מרגיש לי צעיר, ואנו מדלגים מעל מקלות חיינו, אל עולם טוב יותר.

היכן ממוקמות להן תקופות חיי האדם והאם אפשר בכלל להצביע על רגע הידילוג בין תקופה לתקופה, על ציר הזמן. בגיל ההתבגרות למשל, שנות הנעורים מילדה לאשה ומילד לגבר, היכן המקל. האם בהופעת שערות הערווה,

האם באיזשהו טקס חברתי. קשה לצייר קו דמיוני שכזה הרי שנות הטיפש-עשרה מתפרסות, קצוותיהם מעורפלים, ובכלל, אי אפשר לגעת בזמן ואנו נעים במרחב. קחו אלף אנשים ובקשו מהם לרשום על פתק, מה היה האירוע שסימל עבורם את סיום ההתבגרות, ובאיזה גיל, תקבלו אלף אירועים ואלף מספרים בשפות שונות, סלט. בראייה לאחור של איש זקן, ודאי יש את מיקוד העדשה להצביע בצלילות יחסית אֶל הַעֶבֶר, להזכר ברגע שבו הוא מבין שהוא כבר לא ילד. ומתי אנחנו כחברה מכירים באדם כבגיר, וודאות חברתית כמו תעודת נישואין, שהאדם בוגר, מסוגל ונדרש לקחת אחריות על מעשיו, עצמאי, בשל, ילד גדול, מוכן להתחיל לאט לאט להתנסות בשיעורי החיים. וודאות חברתית כמו רשיון נהיגה, סרטיפיקציה לוודאות חברתית, שהנהג יודע להתנהג באחריות, בְּדוּק. עבר מבחן ידע ויכולות בסיסי, מבין את האחריות של להחזיק הֶגֶה בידיים, מבין את הנקרא, ואת חשיבות תחזוקת המכונה, לשמוש נכון בתנאי הדרך והסביבה. רשיון לנהוג ברכב, כובד אחריות תנע הטון בקמש, היא זכות שיש להרוויח ולא חובה מתוקף היותך, כתחבורה ציבורית גם לאלו שאינם כשירים לנהוג, וככלל, ולסגור את הפינה הזו, אגדיר אנשים בוגרים: בני עשרים שנה ומעלה.

במהלך החיים חוונו שינויים בתקופות מי יותר מי פחות. שנות לימודים, שנות שליחות, מקומות עבודה, בתים, רכבים, פרקים בזוגיות, אירועים משמעותיים, חוויות מעצבות. השאלה איפה היית ממקם לאחור את 'המקל', המבדיל בין התקופה שלפניו לזו שבאה אחריו, לפעמים עב כרס כתקופה בחיים, ולפעמים דקיק כארוע, חֲנִיָּה. אני חושב על עצמי ומחלק לתקופות: ילדות בצל מערכת החינוך, שלוש שנים בצהל והתקופה שאחריה, שמונה חודשים טיול באפריקה, ארבע שנות לימודים בכנרת, שנתיים רווק בכרם, שלוש שנים בזוגיות בתל אביב, שנתיים בזכרון יעקב, ושנתיים בסן דייגו, עד היום, לכתובת שורות אלה. *a whale's vagina* (והרי החדשות '04), אחלה עיר שבעולם, גִּוְלָשִׁים ואנשי צבא, תיירים מקומיים ומהגרים, כחצי שעה מגבול מקסיקו, בפינה הדרום מערבית של ארצות הברית, ארץ-האפשרויות. נחמד פה, ההורים של אשתי גרים פה, עברו משיקגו, חיפאים במקור. את אשתי היקרה הכרתי אז בתל אביב בעזרת האפליקציה כמה חודשים אחרי שעשתה עלייה בגיל 26, דייט ראשון בטוטו של אדם וחבריו, זוגיות אמיתית ראשונה לשנינו, כשיודעים אז יודעים. מתן שלנו נולד ארבע שנים וחצי לאחר מכן, בחיפה, כשגרנו בזכרון. אנחנו מתכננים לשוב לארץ כשיגיע לכיתה אלף, יעני תוכנית חומש, מה שאפשר לתכנן, אלוהים גדול, אין על הארץ. אז אני שבע שנים בזוגיות, וחמש שנים נשוי, ותשע שנים מהנדס תהליך התפלת מים, ואיזה שנה כותב ספר. או למשל, אני חצי חיים בדירת קרקע, וְחֲצִי בקומה שניה-שלישית בבניין. שְׁלִישׁ חיים עם כלבים קטנים, במבי, בוני ובלה, וחתולי חצר, בקיצור תקופות. לא

משנה איך תחלקו, מפה לשם, בפניה לכל אדם באשר הוא אדם, במכנה המשותף האוניברסלי, השינוי הברור ביותר שאדם יכול לתפוס על ציר זמנו הוא אם וכאשר נולד לו ילדו הראשון, הרי את הלידה שלו עצמו הוא אינו יכול לזכור. תקופת ההריון והלידה בסיימה היא מקל המעבר הברור של הלפני ואחרי במבט לאחור אל חיים מלאים. עד לפה גדלתי, ומכאן והילך גם מגדל את דור העתיד.

מקל דק יחסית, כשנה בחיים, ואף אותו אפשר לחלק לשלושה או ארבעה שלישים אם מחשיבים את תקופת ההחלמה, תשעה חדשים, ארבעים שבועות. ואפשר גם לְמנות ציוני דרך הזכורים לטוב, המבדילים בוודאות תקופה מאחריה. לציין, במבט לאחור, את מקלות הוודאות. את סיום הלידה בדרך כלל מבשרים צלילי הבכי, אז אפשר לראות ולהרגיש שהעובר יצא מרחם אמו, חבל הטבור נותק, השליה יצאה, והתינוק נושם את אוויר העולם, בריאים ושלמים תודה לאל. להחזיק את היצור הקטנטן פיצפון חמוד הזה שלך הפוקח עיניו לראשונה לאור, דמעות של אושר. את הלידה מקדמים צירים, התכווצויות הלוחצות את התינוק לתעלת היציאה בקצב הולך וגובר, פתיחת צוואר הרחם, ירידת המים, תחילת הלידה. במהלך חודשי ההריון האשה חשה את העובר, מנטרת אותות חייו הראשונים, כשהיא גדלה בתוכה, חלק ממנה. שמיעת פעימות הלב מביאות וודאות שהעובר חי, ואפשר לנשום לרווחה ולהתכונן לעתיד לבוא. הוודאות שנכנסו להריון כשהמחזור מתעכב באופן מחשיד, וכשרואים שני פסים בבדיקה, וכשרואים רופא, תמונה של בוטן מטושטש. ויש את נקודת המיזוג, מקרי או צפוי, בין זרע וביצית, ובתקווה בין זוג אוהבים, נקודת ההתחלה של כולנו. לפני כשנתיים זכינו אני ואשתי לצלוח בשלום את ההריון, תודה, בקרוב אצלכם, איך סבא שלי היה אומר, בריאות וחיים טובים. זוכר את הרגע שווידאנו שהתינוק נושם בסדר, ואשתי הגיבורה עברה את זה בשלום, ואפשר לנשום לרווחה, להתרגש עד השמים, להגיד תודה. תקופת ההמתנה עברה לה ואנחנו בפתח לעידן חדש עם תובנות חדשות על העולם, לא עוד זוג כי אם הורים, ואני איש משפחה, ויש אחריות, ויש אתגרים, ויש יצור קטן וחמוד שצריך מזון, מגע ואהבה, ומנוחה. והימים עוברים, והתינוק גדל ונהיה לילד, והזמן רץ. אנחנו משתדלים לחנך אותו לפי דרכו, בדרכנו, שניים על אחד, צוות לעניין, והוא מתקן אותנו, מזכיר לנו, מאפס אותנו לאהבה, לחינוך, חופשי לנוע בגבולותינו הברורים ולהתפתח מתוכם. מה שיותר צחוק, משחקי דמיון פשוטים עם מה שיש, ומפגשים עם חברים, וסקרנות חוישים, ותשומת לב לטבע, כמו שגדלנו אז בארץ, אני לפחות, וכמה שפחות מול מסך, מה שאפשר. ושלושתינו גדלים יחד, ולומדים כל יום מחדש, ומתאהבים מחדש, פתאום היא אמא, ואני האבא, וממשיכים ליהנות כדרך חיים, ליצור חוויות, זוג אוהבים וקטנצ'יק שהצטרף לחבורה. וואלה לא קל, אבל אם אני יכול לחשוב על תפקיד

שמבוצע בהצלחה משחר הדורות זה להיות הורה טוב-לא-מושלם, וככזה אני חוזר לתמימות הילדות כיף גדול, ויש לנו עזרה מסבא וסבתא, גרים קרוב, עשרים דקות נסיעה. וזה עוד הראשון, מאחל לנו שנזכה שוב להורות מההתחלה בעזרת השם, הרי התשתית כבר פרוסה אז כנראה יהיה יותר קל מבפעם הראשונה, so they say. אז נהנה מהתקופה, כל תקופה בעיתה, וגם כיף לנסות להכנס, להשתדל לקיים מגע, חיוני לזוגיות. אם הייתי יכול לבקש הייתי מאחל לשלושה כי ככה גדלתי, ושיהיה לו עם מי לשחק, ושהאנרגיה תתפרס יפה מלמעלה ולא תצטבר רק על ילד אחד. שניים זה אחלה, אך בשלושה הם כבר חבורה, כל אח תופס עצמו אל מול השניים, ומול כל אחד בנפרד. שניים רבים השלישי לוקח, and if you can't beat them join them. בשלוש סכום הכוחות נע במרחב הזמן, שלוש מְטֻטֵטֵט השוואות, מאפשר סנדוויץ' טעים. מקל הוודאות עוזר להבדיל בין התקופות, לסדר בבירור, תקופה מלפניה. ילד להורים וסבים מתפתח להורה לילדים ונכדים, מאישה לאמא, חמה לסבתא, חבר לאח, אח לדוד, להתחלות חדשות, לחיים.

וודאות היא דבר וודאי, אבל אי-אפשר להגדיר משהו על ידי אותו המשהו, זה נקרא הגדרה מעגלית, כמו שולחן הוא דבר שולחני. אז איך מגדירים, קודם כל מחפשים במילון את ההגדרה: וְדָאוֹת, לפי האקדמיה ללשון, היא ביטחון גמור באמיתות של דבר, ואפשר הגדרה על דרך השלילה, משהו וְדָאי הוא משהו בלי ספק. אז הגדרנו אנשים בוגרים, בני עשרים שנה ומעלה, וְדָאוֹת תעודת זהות. וְדָאוֹת שהתינוק נושם. וְדָאוֹת 'מקל' החוצץ בבירור בין הזמנים, הדגמתי יפה על עצמי, מתן יצא לנו בהתחלה לא נושם. אבל תגידו, איך אנחנו בכלל יודעים את מה שאנחנו יודעים, ואולי לפני זה, מה אנחנו בְּעֵצָם יודעים. דיברתי על ודאות בזמן, אבל מה זה בְּעֵצָם זמן.

כשחושבים על זה, כל תהליך בחיים, ובכלל, מתרחש בזמן. עבר לעתיד, מאז ומתמיד, אנחנו סופרים את השניונים, את פעימות הדרך. שעוני השמש, ערב בוקר, סתיו אביב, נקיפת גלגל המזלות, בסינכרון עם שעון הירח, מחזורי גאות ושפל, מופעי לבנה, וברקע תזוזת הלוחות, ותנועת הרוחות והזרמים, פירוק והרכבה, שאיפה, נשיפה, והשעון דופק. אתם זוכרים מה היה פה קודם, לפני שידענו לצלם, איך שמנו לב למקל שהפריד בין עבר לעתיד, איך ספרנו וסכמנו שלא נתבלבל. כמה זמן חלף, ולפי איזה ספירה, ואיפה אנחנו היום יחסית לפעם. פעימה. כדי ליישר קו, שלא נזייף בינינו, למדנו איך למדוד, לכייל, לנרמל (מושגים שונים), לְדַיֵּק דק דק על מערכת הצירים, לתזמן את לוחות המועדים, פה קנה מידה, שם סדר גודל. פרסנו את הזמן לאזורים, מה השעה כאן ועכשיו, יחסית למצפה הכוכבים בגריניץ', יחסית למערכת ניווט לוויינית. עשינו סדר, מידת האי-סדר גדלה עם הזמן. היה זה אלברט איינשטיין שהראה את האיחוד

היחסי בין זמן ומרחב (spacetime), ובין מסה ואנרגיה ($E=mc^2$), ואת ארבעתם בתורת היחסות הכללית. מעניין שאת פרס הנובל קיבל דווקא עבור ההסבר לאופי מנות האור, אשר בדואליות גל-חלקיק. והיום, 118 שנים מאז שנת הפלאות, שמונה לתגלית גלי הכבידה ושנתיים לג'יימס וב, בואו ננסה להתאפס לרגע, מה אנחנו בְּעֵצָם יודעים, מבחוץ ומבפנים.

אפשר לצאת, לַפְּוֹת ולגלות: יקום מתפשט בהאצה. שנבין את סדרי הגודל* מהירות האור בשנייה היא כשלוש מאות אלף קילומטר, שזה כמעט המרחק לירח, שניית אור ושליש, ומהשמש לכדור הארץ, שמונה דקות אור ושליש, והמרחק למערכת השמש השכנה, אלפא קֶנְטָאורי, ארבע שנות אור, ושליש. המרחק לגלקסייה השכנה, אנדרומדה, איזה 2.5 מיליון שנות אור, וזה עוד כלום. רואים מאות מיליארדי גלקסיות, ובכל אחת מהן כמאות מיליארדי שמשות מאירות, והנה אנחנו. וזה רק עשרימית, אומרים שכל היקום הנראה הוא כחמישה אחוזים מכל היקום שהיינו אמורים לראות- אנרגיה אפלה בועטת כל גלקסיה זו מזו בקצב שהולך וגובר, וחומר אפל מגבש את סיבובן, שומר על צורתן, איכשהו. ואפשר להִישִׁיר (שורש ישר, פונה קדימה) מבט אל קרינת הרקע הקוסמית, לפני מיליארדי שנות אור, אל זֶה־הַמַּפֵּץ הגדול, אך לשם לא נוכל להתקרב עם המשוואות שיש לנו היום, הכל קורס. לא נוכל לעצור את התנועה, לקרר לאפס המוחלט, למהר יותר מהאור, לתאר תוך חור שחור. אמנם יש עוצמות לאינסוף, אך יש גבולות. גבול הוודאות האנושית בנקודת זמן, נפתחת לה לאיטה.

ואיזה זכות להיות ממש פה, ולו לרגע להרגיש חיים, בנקודה האינפיניטסימלית.

אפשר לראות פנימה אל תוך המולקולות, היסודות, החלקיקים התת-אטומים. אטום ביוונית הוא לא-ניתן לחיתוך, והיום אטומים נקראים יסודות, יסודות כימיים, מסודרים בטבלה המחזורית ptable.com לפי מספרם האטומי, מהקל הנפוץ אל הכבד, ובטורי הערכיות, למשפחת החומרים. החלקיקים התת-אטומים הם אלו שגודלם קטן מאטום, כמו אלו המרכיבים את גרעין האטום, הנמדד בִּפְמֶטו, חמש עשרה סדרי גודל ומטה. בסדרי גודל קטנטנים שכאלה הדברים לא נתפסים, הם גם-וגם, בו זמנית, מעונן חלקית, אינדטרמיניסטי, ואף שם נמצא גבולות תיאורטיים שאי-אפשר לעבור, כמו לחלק באפס. עקרון אי-הוודאות של הייזנברג, אורך פלאנק הקצר ביותר הניתן למדידה, ים האבוגדרו בגרגר חול, ניגוני מיתרים מְלַפְּים מימדים. אפשר לנסות לתפוס את החתול של שרדינגר בספין, ואפשר גם להשען לאחור ולהסתכל בניחותא על צורות האורביטלים, ענני שתיים אֶס, שלוש פי, הסתברות האלקטרונים בפונקציות הגל, איך הם מאכלסים יפה אוטובוס, מסתדרים להם לתפוס נוף מהחלון.

מכניקת הקוונטים מתכנסת לפיסיקה קלאסית מעל גודל מסוים, ובעיית המדידה נפתרת.

*המונח סדר גודל order of magnitude מדבר על יחס פי עשר, והביטוי העממי הוא פחות או יותר, ואפשר לשלב, למשל, המרחק מקריית שמונה לאילת קטן בסדר גודל מהמרחק מסן דייגו לבוסטון, ופעם שנייה כשמשווים את שעות הנסיעה בארץ, והטיסה בארצות הברית. הַבְּדֵל בין טיסה לנסיעה הוא הבדל של סדר גודל, כמו בין טיסה, למסע בין כוכבים. יוצא שאורך שנת אור גדולה מאדם בחמש עשרה סדרי גודל, וזה רק שנה אחת, הדיבור הוא על עשרות מיליארדים. אז אולי בקנה מידה הגדול ביותר של הדמיון, מאות מיליוני פארסק, העיקרון הקוסמולוגי והיקום הומוגני ואיזוטרופי (גלקסיות כמולקולות בכוס מים), ואולי מעבר לאופק הזה, גולות כמו בסיום גברים בשחור '97, ואולי multiverse, עולמות מרובים, יקומים מקבילים, שזורים, שחורים, ואולי, היה זה רק חלום, לא היו הדברים מעולם.

רואים הבלחה של שבריר, חלק ממהשווה גדול מְאֹד מְאֹד, ולאט לאט מרחיבים את היריעה. רואים שיש מְעַבֵּר, יש "משהו", וככל הנראה יש שם משהו, מעבר לתפישת עולמנו. השאלה העומדת בעינה, האם יש שם משהו שקשור אלינו, האם יש בנו משהו עם מה שמעבר, כעובר המהרהר בבטן אימו. האם הכל סתם מקריות, או שמא "כח עליון", תכנית קוסמית, אלוהית, טבעית. האם היקום מתקשר איתנו, סימולציה, חייזרים, גחליליות, הזייה של סנופקין. האם יש בכלל הכל, ואולי אין בְּעֵצֶם כלום, מה אני יודע. נראה שהכל קשור, הכל יחסי, והכל יכול להיות, אלוהים גדול. אז איך יודעים את מה שיודעים, ואת מה שלא. מאיר אריאל שר בירוקות "אז עד איפה אתה יודע, עד היכן אתה מבין, עד לאן אתה רואה- משם אתה מאמין". רוצה לומר (בשיר השלישי באלבום השלישי בבית השלישי), ידיעה היא תמיד עד גבול מסוים- ומשם אתה מאמין. כלומר בתוך כל ידיעה יש תמיד חוסר וודאות. זה נכון למדען המאיץ במחשב ונכון לכל אחד מאיתנו- אין אמת אחת ויחידה, יש סְפּוּרִים. אין יודע הכל, יש שיטת מדידה, הנחות עבודה, פירוש המציאות, סובייקטיביות התפישת. להאמין בידיעה, לדעת בוודאות שמה שאני יודע זה תמיד לְכֹאֲרָה, למראית תפישת העין, ויתר החושים, בזכרון. לדעת את גבול הוודאות על-מנת לסמוך, לקבל החלטה.

איך יודעים שהביצה קשה, שבטוח לחצות כביש, שהמים טובים לשתיה, שיצאתי מאיזון. הצהרת הידיעה היא קודם כל תולדה חושית, קביעה מוחשית. במו עיני ראיתי רְאִיוֹת, יודע כי הייתי שם, בְּמוֹ אֲזֵנִי שמעתי, תפסתי את זה באצבעותיי, טעמתי, הרחתי, הרגשתי- אין להתנוכח. יודעים שאי אפשר באמת לדעת עד הסוף, ומה שכן אפשר לדעת יתקבל על ידי תשאול עצמי שלנו יחד:

מה הרגשנו שקרה. אני מרגיש טוב, תודעה היא הרגשה עצמית. אני זוכר כי הייתי, ואשמור לי לתיעוד אם אני חושש שאשכח מה ידעתי, חפץ למזכרת, כתיבת זיכרון דברים, גיבוי בענן או בכונן. אני זוכר מה הרגשתי, זכרון חושים, המגע עם הקולטנים, תחושת החוויה. מעבר לזה, אני לא חושב שאני יודע, אני חושב שיש לי מושג, קלוש, סביר, הגיוני, ודאי חד-משמעי. ויש רגעים, ממש לפעמים, שהאדם פשוט יודע, בלי להבין או להסביר, מרגיש משהו אולי תחושת בְּטָן, משהו באינטואיציה, מריח לו נכון, ויש, שאדם נתקל במסתורין קסום, תעלומות פְּלא בלי שמץ. אמונה מעצם הגדרתה שוכנת מעבר לאזור הידוע, במחוזות האי וודאות. לא יודע, מאמין.

אני לא יודע הרבה דברים, והרבה דברים אני יכול לדעת. אך בקלות ניתן לסדר: פעת אחת להגדיר גדר, לְבַר מה זה הדבר הזה, להבדיל בְּאִלְמִינָיָה מה זה לא, ופַעַם שניה להבין את ההיררכיה, לְקַשֵּׁר מה נובע ממה, מה קדם למי. זהו בגדול. מבינים, הבנה כמו בְּנִיָּה, שם הפעולה של בּוֹנֵה, להבין על בסיס של מיבנה, על סְמָךְ יסודות ברורים, על בסיס ידיעה מבוססת, כמו under-stand, מעמד תחתון שעליו בונים. הבנה היא תהליך אישי, עבודה עצמית, סידור הדברים לְקִדְי תובנות, ויש לנסות, לנחש את הקשרים, לחשוב ולנסות שוב ושוב, להבין בעצמך. זה בסדר לטעות, ולפעמים לתעות, ולרוב לתהות, להרכיב ולפרק, לפשט ולפתח, לשרבט בין הנקודות, לשבת ללמוד, לקום לעשות. לתרגל לבד, שלב אחר שלב, לוודא הבנה בעיניים פקוחות. יש דרך ללכת, ויש לקחת זמן, בשלב ההבנה, ליפול, ולקבל את השיעור, בחיך, בענווה, ולקום.

את מה שלא יודעים אפשר לדמיין, אם כמפחיד יעורר למשמר, או כמפליא יקסים לחלום.. אין גבול לדמיון. אפשר לדמיין את כל מה שלא רואים, לפנטז, לתכנן, לשוֹת, לחזות, אבל אפשר גם לעצום. פשוט לסמן את הלא ידוע כידוע, לתייג בצניניות, גם אם אין סיבה ניראית לעין. להחליט בהינף יד שידוע, הלאה, לא מעניין, מובן מאליו, מיצינו, איזה שטויות, אין מה לראות, ראינו כבר, מכיר. אבל כבר שמעתי ממזרח וממערב שאינך יכול להכנס לאותו הנהר פעמיים: גם כי טיפות המים במורד הזרם הפוגש אותך כל הזמן מתחלפות, וגם כי אתה לא אותו בנאדם, מיליארדי תאי גוף מתחדשים בכל רגע שעובר. אנרגיה זורמת דרכנו, נשמרת לה בעולם, והמזון, נכנס מתפרק מתעכל ויוצא, והמים דרכנו, מעומק הים והאדמה וממרום השמיים, והמלחים, והאוויר, ומגע העור בסביבה. החשיבה משתנה בהתהוות בלתי פוסקת, ואיתה תפישות עולם, אני לא אותו האדם, וגם אתם, התבגרנו. בוקר אור, חיך נשמה, תודה נשימה, להרגיש רגע את נהר הזמן. נגיעה. מה אני מרגיש, מול מה שחשבתי שאני חושב. שום דבר

אינו מובן מאליו. לתת צ'אנס, לפתוח את הראש, לפי הספר, בכבוד הראוי, ולזרום. תקשיב לעצמך, תאמין בעצמך, הקסם במחוזות האמונה.

כדי להתקדם אני בוחר להאמין על בסיס ידיעה מבוססת, וכל עוד היא עומדת במבחן הכנות, כלומר כל עוד היא יוצאת נכונה בבחינה הביקורתית, עד אשר אתודע אחרת, אני מאמין. אני מודע למה שאני מרגיש, תודעה היא הרגשה עצמית. חיפשתי ומצאתי זווית ראייה לעולם יפה, היופי בעיני המתבונן, זווית ראייה בעיני רוחו של המתבונן בתבונה. מאז שאני זוכר את עצמי, משחר תודעתי אני אדם הבוחן אמונות של אנשים, כל אחד ומה שנכון לו, ולמה בְּעֵצְם. איש שיחה, פותח סוגריים, לומד מכל אדם, מסתכל בתוך הקנקן (רבי יהודה הנשיא במשנה אבות ד כ, יֵשׁ קִנְקָן חֲדָשׁ מְלֵא יֵשׁוּן, וְיֵשׁוּן שְׂאֵפְלוֹ חֲדָשׁ אֵין בּוֹ), ומריח על קנקנו, וטועם את המרקם, אם זה בסדר. מנקה רעשים, מקשר בין הדברים, ומבקר על הקשרים, מפרק ומרכיב בדרך אחרת, בתדר חדש. שְׁמַח לראות את היופי, את החיבור הטוב בין אנשים, ובתבונה אבנה את אמונותי על בסיס טוב קודם, בסיס שהוכיח את עצמו, עבורי לפחות, ומתקדם הלאה.

הגיוני, ההגיון שלי, מה מסתבר לי. כשאני יודע להסביר בבירור איך הגעתי לאן שהגעתי, סדר מחשבתי צלול ומתבקש. ההגיון שלי הוא הגיוני ושכל אחד יפעל מתוך הגיונו, כמו יאחוז בהגה שלו, יבדוק את עצמו, מה נכון לו. ומי שלא יודע לבדוק את עצמו, או שלא זוכר- אינו פועל בהגיון, לא אוחז בהגה. שמע, לפעמים כשמרגישים במקום לא מוכר, יש לחזור למקום האחרון שבטוחים, שבטוח זוכרים. אם צריך תרשום, תצלם, תשאיר פירורי לחם, נקודות וודאות, ושמור עליהן שתוכל לעקב, להיות בעניינים, לזכור את מה שחשוב לך, אתה תחליט מה חשוב לך. הגיוני לכמת את הזמן, להבין את לוחות הזמנים, לשנן, לדקלם באנגלית, ואנחנו כל הזמן תוך-כדי תנועה, קישורי דמיון, מספרי אצבע, סיפורי דרך. ואם פתאום שכחת, שְׁחַרְר, זה יבוא, ואולי בחלום, ואז ידבק. הגיון בריא הוא הגיון פשוט, קל לשחזור הצעדים, המהלכים. הגיוני להבין קודם כל את מה שחשוב, את היסודות הפשוטים עליהם הדברים עומדים, ולזכור אותם. אם אני יודע להסביר אז הבנתי, בהסתברות טובה, סוּמְךָ על ההגיון. דעה צלולה והגיון ברור, צלולים המים השקטים, לאחר ניקוי הרעש, התפוגגות הקצף. אז דיברנו קצת על תפישת הזמן בתקופות ברורות, ומקווה שהבנו קצת את חשיבות הסדר, וזְכִירְתוֹ לפי הסדר. שמירת המסורת המשפחתית כחוט אדום המועבר לדורות, עוגן כהוגן בים הזמן, בשינון הנכון, מהשיניים.

והימים ימי בלבול. טכנולוגיה גבוהה לענן, ושפה אחת לכל בני האדם, בינארית.

יא,א וְיֵהִי כָל-הָאָרֶץ, שְׁפָה אֶחָד, וְדַבְּרִים, אֶחָדִים.

48. ד. ולחבר	9. אַת ללשון
49. לנו הציונית,	10. העברית כדי
50. יהודית העצים	11. לימוד יהודים
51. לשמיים. צרפת	12. מכל look
52. "האהוב". מרחב	13. שר ביקורתית,
53. ציבורי היא	14. אומדן ראשון,
54. היכן שחשוב	15. funday המילים
55. לנו, וירידות,	16. למשפטים עמלק.
56. עובדים שונים.	17. תשעים השרון,
57. הטרוגניות לב	18. תקופת זכרון
58. לדקויות, דורות.	19. קולקטיבי הכסילות.
59. חמשים האור.	20. ב,יג למוד
60. יום ולמלחמה.	21. תורה איסקוב.
61. חמש קודם,	22. הערה ארבע
62. מאין הכמיהה	23. מיליארד, פנימה.
63. לשלישי, קצוותיו,	24. בעת א",
64. מנחה ניוטון,	25. שני שאלה
65. אבל צדיקים.	26. ראשונה, יקטן.
66. טז,יט עד-דן.	27. יקטן הטורפות
67. ה. לפתחינו:	28. בנאדם של
68. מסה הפוכים.	29. השני, והגזירה.
69. יז. כנען	30. שייכות ציפורי
70. (שמות עד-ההרמה).	31. וטבריה. הראשונים
71. חרמה, 66	32. והמפורסם התנך,
72. המרד המפבי".	33. חזק היומי
73. ברשות הדברים.	34. הבנתי למועד).
74. סדר חלה	35. "איש ופשוט,
75. סלט מסך	36. ולשם מהעת
76. מהבהב, הקולקטיבית,	37. העתיקה, הזה,
77. לחיזוק Hurrians	38. על talk
78. הם זוגות-זוגות.	39. walk ובדמיון
79. ויש קאתלכ	40. מדרך שלו
80. סע יהנה.	41. זה מקדם,
81. שני מדין.	42. ראתה חברים
82. וישמע, במועדם.	43. הגיע המקובל.
83. במדבר ניקוי	44. הרחבתי בישול,
84. רעלים בעת	45. אכילה, שגרים
85. שלום, משימתי	46. לידך, היה
86. כבודרר אנוש.	47. בחינם, כב.

121. עשו, לאַבְרָהָם.	87. ט. מן
122. יג. איתנו.	88. האלגוריתם. קנאות
123. י, כט וגיד	89. צריך, וְנִדְפָהוּ.
124. ועלי חוגגים	90. שלום כה.
125. במחזורי שמורה,	91. טו. בין
126. בטוחה, השני.	92. הארץ שם-טוב
127. הרעפתם חמורים,	93. כשמעמם לשביל
128. שני וְלִרְבָּקָה.	94. דרך כללים,
129. 4. שמים.	95. נורמות, בגבי,
130. חתיכה קיבוץ	96. בתוכי, יד.
131. משמרות, ומקלים	97. כב. על
132. על אני.	98. הפתיחה אנושיים-
133. אדם הַדִּק.	99. לא-מושלמים, לכאורה.
134. שלשה מן-הַקֶּה.	100. כמה תפילה.
135. ידידינו התלבטות.	101. כט, כח איטלקים,
136. אם שכונות	102. קרואטיה, צחוק
137. בעיר, עוד	103. עד השתקת
138. מימי בצבא	104. notifications את
139. אחים בית	105. השנים זוכר
140. מקדש אָרוּר.	106. כשהייתי בסרטים.
141. א. בית	107. רק יודעים
142. הלל קפטגון,	108. לספור לרב.
143. קטמין, הליכה	109. שבעים משמעות".
144. ואופניים הצפויה.	110. יג, ב ולנצח,
145. תקופה ואולי	111. ולהאמיר. אלהים.
146. הכוונה קטורה,	112. דע בריא.
147. ותחושת במשפחה,	113. כו, א ותחושת
148. מה לנו	114. קלאסטרופוביה במסכה,
149. מול אחרא	115. להתחבא טובים,
150. לקליפות, בעיניו	116. ליהנות גבולות.
151. הפרטיות, באמונה.	117. התבלין מסכת
152. צריך כמה	118. ברכות מקלט
153. בסינגפור, מאוד	119. שם, בְּלִבְךָ
154. פשוט, טבע	120. אֵלָא בסדר?

האדם לטוב, כך אני מאמין, תהילים כז, יג לולא--הַאֲמַנְתִּי, לַרְאוֹת בְּטוֹב-יְהוָה:
בְּאֶרֶץ חַיִּים. בדרך הבריאה הטבעית, הצפוייה והחופשית, השלמה.

- ז. כל-הערים, אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם--אֲרֻבָּעִים וּשְׁמֹנֶה, עִיר: אֶתְּהוֹן, וְאֶת-מִגְרָשֵׁיהֶן.
ח. וְהָעָרִים, אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מֵאֲחֻזֹּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל--מֵאֵת הָרֶב תִּרְבוּ, וּמֵאֵת הַמֶּעַט
תִּמְעִיטוּ: אִישׁ, כְּפִי נִחְלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחֹלוּ, יִתֵּן מֵעָרָיו, לְלוֹיִם.

מאת הרב תרבו, ומאת המעט תמעטו. רב תרבו, מעט תמעטו, פר תפרו,
עבר תעבירו. רב פר ריש פה, בית ריש, פי מאה, ברכה, אותיות צפון. מעט
מעט, פסוק יא הנל, מעט זה קדוש, מלח בלחם, רוצה מעט, כמו קסם יא.
קוסם שולף שפן, בשבילי הארץ.

- ב, ז וְיְהִי הָאָדָם (0), ה, ג שֵׁת (130), ה, ו אֶת-אָנוּשׁ (235), ה, ט אֶת-קִינָן (325),
ה, יב אֶת-מֶהֱלֵאֵל (395), ה, טו אֶת-יֶרֶד (460), ה, יח אֶת-חֲנוֹךְ (622), ה, כא
אֶת-מִתוֹשֶׁלַח (687), ה, כה אֶת-לִמְךָ (874), ה, ה, כל-יָמֵי אָדָם (930), ה, כד
וַיִּתְּהֵלֶךְ חֲנוֹךְ (987), ה, ח, כל-יָמֵי-שֵׁת (1042), ה, כח וַיֹּלֶד בֶּן (1056), ה, יא, כל-
יָמֵי אָנוּשׁ (1140), ה, יד, כל-יָמֵי קִינָן (1235), ה, יז, כל-יָמֵי מֶהֱלֵאֵל (1290), ה, כ,
כל-יָמֵי-יֶרֶד (1422), ה, לב אֶת-נֶשֶׁם אֶת-חַם וְאֶת-יֹפֶת (1556), ה, לא, כל-יָמֵי-לִמְךָ
(1651), ה, כז, כל-יָמֵי מִתוֹשֶׁלַח, ז, יא, כל-מַעֲיָנֹת (1656). יא, א אֶת-אֲרַפְכְּשָׁד
(1658), יא, יב אֶת-שָׁלַח (1693), יא, יד אֶת-עֶבֶר (1723), יא, טז אֶת-פֶּלֶג
(1757), יא, יח אֶת-רְעוּ (1787), יא, כ אֶת-שְׂרוּג (1819), יא, כב אֶת-נְחוּר
(1849), יא, כד אֶת-תֵּרַח (1878), יא, כו אֶת-אַבְרָם, אֶת-נְחוּר, וְאֶת-הָרָן
(1948), יא, יט וַיְחִי-פֶלֶג (1996), יא, כה וַיְחִי רְעוּ (1997), ט, כט, כל-יָמֵי-נֹחַ
(2006). יב, ד וַיֵּלֶךְ אַבְרָם (2023), יא, כא וַיְחִי רְעוּ (2026), טז, ג לוֹ לְאִשָּׁה
(2033), טז, טז אֶת-יִשְׁמַעֲאֵל (2034), יז, א אֶנִּי-אֵל שַׁדַּי (2047), יז, יז וַיִּצְחָק,
כא, ה יִצְחָק בְּנוֹ (2048), יא, כג וַיְחִי שְׂרוּג (2049), יא, לב וַיָּמָת תֵּרַח (2083),
כג, א חַיִּי שָׂרָה (2085), כה, כ וַיְחִי יִצְחָק (2088), יא, יג וַיְחִי אֲרַפְכְּשָׁד (2096),
כה, כו בְּלִדְתָּ אֶתֶם (2108), כה, ז שְׁנֵי-חַיִּי אַבְרָהָם (2123), יא, טו וַיְחִי-שָׁלַח
(2126), כו, לֹד וַיְחִי עֶשׂוֹ (2148), כה, יז חַיִּי יִשְׁמַעֲאֵל (2171), כט, יד חֲדָשׁ יָמִים
(2179), יא, יז וַיְחִי-עֶבֶר (2187), ל, כה אֶת-יֹסֵף (2199), לז, ב תִּלְדוֹת יַעֲקֹב
(2216), מ, א לְמִלְךָ מִצְרַיִם (2227), לה, כח יָמֵי יִצְחָק (2228), מא, מו וַיֵּצֵא יֹסֵף
(2229), מז, ט אֶל-פְּרַעֲהוּ (2238), מז, כח וַיְחִי יַעֲקֹב (2255), נ, כו וַיָּמָת יֹסֵף
(2309). ב, ב וַתְּהַר הָאִשָּׁה (?2368), ז, ז אֶל-פְּרַעֲהוּ, יב, מא מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם, יט, א
מִדְבַר סִינַי (2448), מ, יז הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן. ט, ה אֶת-הַפֶּסַח, ט, יא יַעֲשֵׂה אֹתוֹ, י, יא
נַעֲלֶה הָעָנָן (2449), לג, לח וַיַּעַל אֶהָרֹן, לד, ז וְלֹא-נָס לַחַה (2488).

Date

7. צז. יוסף נותן	13. מט. הבקיא יכול	11. א. דמיינו שאתם
16. צח. מהי דלת	28. נ. מחילה, הפל	13. ב. מזכיר לי
18. צט. סידור במרחב	34. גא. האמונה בבחירה	10. ג. היכן ממוקמות
4. ק. טוב אחד,	8. נב. עד לא	15. ד. במהלך החיים
5. קא. פעמיים כי-טוב,	21. גג. בְּקֶר, יום	26. ה. מקל דק
18. קב. ארבע השב	17. נד. וּבְטוֹב הָעוֹלָם	7. ו. וודאות היא
7. קג. ואם תפסת,	1. נה. הרי כשתצליח	12. ז. כשחושבים על
9. קד. הזדמנות להגיד	13. נו. מה אמר	9. ח. אפשר לצאת,
5. קה. המרחק מגבעת	17. נז. לפני פלג	1. ט. ואיזה זכות
3. קו. חרמה, מכאן	31. נח. קודם כל	7. י. אפשר לראות
3. קז. ברוך המבדיל	10. נט. האדם הראשון,	4. יא. *המונח סדר
17. קח. חמש שם	9. ס. שמירה על	15. יב. רואים הבלחה
25. קט. ברשות מורי	6. סא. כבוד להורים	11. יג. איך יודעים
4. קי. סדר מורי,	17. סב. ורבי עקיבא	8. יד. אני לא
7. קיא. ממה שאני	17. סג. זכות קדימה	13. טו. את מה
3. קיב. ופסוק אחרון-	5. סד. שור, תמור,	7. טז. כדי להתקדם
20. קיג. ליל הסדר,	4. סה. המשפט השלישי	14. יז. הגיוני, ההגיון
37. קיד. לאכול לאט,	19. סו. תסתכלו סביב,	2. יח. הימים ימי
23. קטו. מספרים רצים	20. סז. הטבע מתרסק	22. יט. את ספר
5. קטז. שמונה גם	27. סח. אנחנו בונים	22. כ. אז לפני
36. קיז. ויש ספירה	17. סט. מאזן המסה	15. כא. מה שעשיתי
6. קיח. שני אנשים	20. ע. מדיבור לעשייה-	6. כב. מה לי
1. קיט. בספרות חזל	5. עא. צריך להגיד	11. כג. מגניב לקרוא
9. קכ. בראשית, בראש	24. עב. בין אדם	6. כד. לא פשוט
6. קכא. ספר שמות	2. עג. הטרוגניות והומוגניות,	5. כה. 2023 יצא
13. קכב. ויקרא, קריאה	14. עד. זוגות זוגות,	8. כו. כולם אוהבים
42. קכג. במדבר בעיקרון	18. עה. חלוקת תפקידים	28. כז. האלבום הסתיים
7. קכד. ספר מִשָּׁה,	17. עו. את ספר	25. כח. יש הבדל
12. קכה. -אתנחתא לדמיון	17. עז. זכר ונקבה	9. כט. מה באמת
3. קכו. לפני שיעור	6. עח. פסוק אחד,	10. ל. אומרים אין
18. קכז. שבעה נרות,	1. עט. יום אחד,	4. לא. אבל בגבול
12. קכח. קִיָּן, בן	3. פ. ההבדלה בזמן,	16. לב. רש"י קדם
16. קכט. כתב הוא	20. פא. בראשית רבה	11. לג. השפה המילולית
7. קל. יש ספירה	3. פב. חמש עם	14. לד. הערה על
6. קלא. בראשית מב, כד,	9. פג. בספר שמות	27. לה. שמיעה קדמה
3. קלב. ובהמשך ספר	9. פד. אריק איינשטיין	52. לו. בעת ההיא,
3. קלג. מעניין לעקוב	8. פה. אחד בריאתי,	35. לז. אָדָם וּחַוָּה
9. קלד. גד בשלישית	4. פו. לראשונה הוחל	53. לח. ובכלל, טוב
2. קלה. שלום פשוט	2. פז. יכול להיות	9. לט. שייכות התורה
5. קלו. צדיק הוא	6. פח. משולש מוחזק,	13. מ. למי שלא
8. קלז. שמה של	20. פט. ואוכל גם	18. מא. עקיבא בן
9. קלח. מפתח לאורך	4. צ. שום דבר	25. מב. התורה שבעל-פה
12. קלט. חיים נחמן	14. צא. תמיד, היה	9. מג. התורה שבעל-פה,
10. קלמ. -התבוננות על	8. צב. הכל לא	7. מד. הגמרא נובעת
14. קלנ. מעשה, דיבור,	31. צג. בזמן, באתי,	7. מה. התושבע נובעת
10. קמב. תפר האדם,	5. צד. שלוש מתכות	6. מו. התושבע נובעת
5. קמג. ואולי בכלל,	11. צה. דִּינָה, שָׁרָח	16. מז. "איש באמונתו
11. קמד. אדם קרוב	2. צו. שני קדושה.	31. מח. מנסה להכנס

<p> ר.כ. הפרשי משה: 2 ר.כא. הרב בני 2 ר.כב. זוכרים מה 9 ר.כג. נסכים שהכל 26 ר.כד. בחפיפה הישראלית, 5 ר.כה. בני ארצות 28 ר.כו. לפי איך 33 ר.כז. בני אברהם 7 ר.כח. זכר השתיים, 10 ר.כט. כולנו מבולבלים, 9 ר.ל. וביום-יום, מינונים, 8 ר.לא. אם שותים 13 ר.לב. מריפוי בצמצום, 4 ר.לג. וכפי שהרגליים 7 ר.לד. לסוע בדרך 13 ר.לה. -התורה היא 18 ר.לו. תקופה מבלבלת, 15 ר.לז. אז אסור, 4 ר.לח. פעולת הבישול 15 ר.לט. סמיכות פרשיות, 15 ר.מ. הטעם תבשיל 14 ר.מא. יש כשר 19 ר.מב. הכל בינינו 27 ר.מג. מניין המידע 20 ר.מד. אבי מזייף 7 ר.מה. האם מותר 15 ר.מו. דור רביעי, 10 ר.מז. צריך לדבר 10 ר.מח. שבע, כינוס 13 ר.מט. ואני חושב 5 ר.נ. ביקרתי השנה 5 ר.נא. הרי אם 5 ר.נב. איש-בתרו לקראת 2 ר.נג. תר שש 5 ר.נד. קראנו את 5 ר.נה. להפנים את 5 ר.נו. מאת הרב 5 ר.נז. בז, ויהי 5 </p>	<p> קפב. אור אין 20 קפג. אימון הצמצום, 20 קפד. התבלין הטעים 10 קפה. ספר דברים, 3 קפו. מזוזה יש 14 קפז. שנים עשר 24 קפח. ישראל, קווים 3 קפט. משפט ופסוק, 12 קצ. הגל סחף 8 קצא. פסול היה 19 קצב. עשן, התאום 9 קצג. ישמעאל, דוד 9 קצד. יוסף נמכר 16 קצה. לא הסכים, 3 קצו. היו אלה 20 קצז. שלא כמו 8 קצח. אחד עשר 12 קצט. הכנסת אורחים, 26 ר. וואלק דוד. 26 רא. יתר יקרים, 16 רב. *למשל לייבור 9 רג. אצל עשו 3 רד. שלוש נשים 15 רה. יהודה ישראל, 6 רו. ועכשיו לחלק 14 רז. חשקתי להוסיף 11 רח. מסע הבחירות 20 רט. ירוק הטבע 36 רי. אדם צועק, 3 ריא. שלשה עם 4 ריב. בין חטא 9 ריג. אם עליו 10 ריד. שלשה כלל 4 רטו. ברכת כהנים, 3 רטז. מחלק המוסר 10 ריז. ידידינו הנוצרים 15 ריח. -ברוך השם 6 ריט. צריכים לדעת 7 </p>	<p> קמה. בהמשך הקורס, 9 קמו. התבוננות על 7 קמז. ארבעה חברים 9 קמח. הארבעה וחמשה. 3 קמט. חֲמֻשָּׁת, מלְכִי 3 קנ. והזוג ריח 3 קנא. חזרה מארבע 6 קנב. אגב זה 2 קנג. אוויר הרים 24 קנד. יציבות השלוש, 18 קנה. ממשלה אחת 25 קנו. יום וְלֵילָה, 7 קנז. ובין שכנים 11 קנח. -שלוש 18 קנט. מחזמר עלינו 13 קס. כנר על 12 קסא. ואכלתם ישן, 4 קסב. פנים מקבלים 30 קסג. ואחרי בדיקת 5 קסד. מיקוד עדשה 13 קסה. ההסטוריה מוסרטת 20 קסו. בשורה התחתונה, 8 קסז. שלוש רגלים 9 קסח. מצד ימין 7 קסט. עשרת הדיברות, 12 קע. לא בסדר 12 קעא. שבעים פנים 10 קעב. סדר פרס, 12 קעג. אומץ של 7 קעד. בשביל להבין, 16 קעה. אבינו מלכינו 16 קעו. 1878 להיות 2 קעז. חֲפֵשׁ הוא 9 קעח. יותר בטוח 10 קעט. הֲרֵבָה דליה 22 קפ. תסכימו איתי 19 קפא. ציוני ודאות 4 </p>
--	---	---

سلام عليكم بوا תגיד שלום

www.tomerosman.com

דְרָכֵי דָרְכֵי-נְעָם; וְקַל-נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם.
עַץ-חַיִּים הֵיא, לַמְחַזְקִים בָּהּ; וְתַמְכֶיהָ מֵאֲשֶׁר.

מִשְׁלֵי, שְׁלֵמָה בֶן-דָּוִד, פֶּרֶק ג

זוית ראה על החיים שלנו היום, במהלך שנת 2023, תוך כדי לימוד תורה, 3336 שנים ממעמד הר סיני, עם ישראל חי. תפישה בין דורית לא באה בקלות, לכן אתחיל בראיית הזמן, מבט לעבר הישן נושן, והיאחזות בזכר התקופות. הבנת סדר הדברים, שורשים לענפים בעץ עֲבֹתֵינוּ, שכן אומרת המשנה הסתכל בידיעה מאין באת. רענון עוגן העונג העברי, נין שם, אבא של פֶּלֶג.

ניסיתי לכתוב כך שכולם יתאמצו להבין במידה דומה, בין אם חרדי שגדל בלי טְלוֹיִזְיָה, חילוני ששכח איך קוֹרְאִים, והמיקוד הוא בין הדור השלישי לרביעי. מזמין את כולם להכנס לראש, אך לא פשוט לתקשר לכולם, והיום בכלל, לכן נעזרתי בשפת הגוף, ובשפת המוזיקה, ובשפת הכביש, כולם משתמשי הדרך, ובשפה האוניברסלית, המתמטיקה, והתורה שבבסיסה, ארבע פעולות החשבון. רק לפני כן נעבור על ההבדלים, נצביע אל כיוון, ומשם לפרק 4 'דרך ארץ'- פְּרוֹשֵׁי לְבִין אָדָם לְמָקוֹם, ולחברו. לְאַחֲזוֹת אַחִים בְּלֵב שִׂמְחָה, יְהוּדָה וְיוֹסֵף, יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, יִצְחָק וְיִשְׁמַעֵאל, שֵׁם וּפֶתַח וְחַם, וְעַם כָּל בְּנֵי הָאָדָם, וְכָל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה. לְחַיִּים, עַץ-חַיִּים הֵיא, לַמְחַזְקִים בָּהּ, שׁוֹרֵשׁ חֶזֶק וְנִתְחַזַּק טוֹב, תוֹדָה לֵאל.

פְּרָק	שֵׁם	עִמּוּדִים	פִּסְקָאוֹת	חִלְקִים
1	נעים מאוד	1-8	א-יח	
2	יש הבדל	9-29	יט-לח	
3	יש כיוון	30-45	לט-נח	
4	דרך ארץ	45-56	נט-עב	
5	שיעור תורה	57-77	עג-קיד	
6	מיקוד עדשה	77-107	קטו-קסו	ארבע
7	בשביל להבין	107-119	קסז-קפט	
8	שתי נשיקות	119-129	קצ-רה	
9	בני אברהם	129-155	רו-רנז	שלוש

תודה לאשתי, ולמשפחתי, ולכל מי שמוזכר בספר.

ISBN 979-8-35094-596-6

